

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w K. stwierdził, że K. N. nie podlega od 16 lutego 2021 roku ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego strony nie przedstawiły dokumentów, które potwierdzałyby faktyczne wykonywanie pracy przez K. N., zaś przedłożone dokumenty kadrowo - płacowe nie mogą stanowić podstawy do stwierdzenia, że wyżej wymieniona była zatrudniona przez płatnika i faktycznie świadczyła na jego rzecz pracę. W ocenie organu płatnik składek nie udowodnił, że zawarcie umowy o pracę z K. N. było konieczne i niezbędne do dalszego prowadzenia działalności spółki, szczególnie, że kiedy wyżej wymieniona nie mogła świadczyć pracy, nikt nie został zatrudniony na jej miejsce, a obowiązki K. N. przejęła Prezes Zarządu E. S.. Powyższa analiza stanu faktycznego, krótki okres zatrudnienia, a przede wszystkim brak dokumentów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy wskazują - w ocenie organu - że umowa pomiędzy Panią K. N. a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością została zawarta nie w celu wykonywania pracy, lecz dla pozorów - w celu posiadania tytułu do ubezpieczenia - po to by uzyskać świadczenia z ubezpieczenia społecznego od wysokiej podstawy wymiaru - 7.500 zł.

(decyzja k. 114-117 akt ZUS)

W dniu 20 stycznia 2022 roku K. N. odwołała się od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i stwierdzenia, iż podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. od 16 lutego 2021 roku. W uzasadnieniu swego stanowiska podniosła, iż w spornym okresie umowa o pracę była przez nią faktycznie wykonywana. (odwołanie k 3-4)

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu podtrzymał argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie k. 6)

Na rozprawie w dniu 12 lipca 2022 roku ustanowiony w toku proces pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie, zaś działająca w imieniu płatnika - E. S. przyłączyła się do stanowiska wnioskodawczyni, oświadczając, że wnioskodawczyni jest nadal pracownikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. (stanowisko procesowe stron e- protokół z rozprawy z dnia 12.07.2022 r. zapis 00:03:56-00:05:10)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. N. ukończyła studia wyższe na Uniwersytecie (...) na wydziale zarządzania. (bezsporne kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie k. 71)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. prowadzi działalność rachunkowo - księgową, zajmuje się doradztwem podatkowym od 2014 roku. Obsługuje w sumie 60 podmiotów, w tym 8 podmiotów gospodarczych na terenie Ł. i W.. Prezes zarządu spółki - E. S. wykonuje zawód doradcy podatkowego. (decyzja o wpisaniu płatnika do rejestru osób prawnych uprawnionych do wykonywania doradztwa podatkowego. k. 14 akt ZUS, odpis z KRS k. 15-17 schemat organizacyjny struktury płatnika, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Spółka będąca płatnikiem współpracuje z osobami zatrudnionymi na podstawie umów zleceń, które opiewają na kwoty 5.500 -5.700 złotych netto miesięcznie. Współpracuje też z osobą prowadzącą własną działalność gospodarczą, która wystawia miesięczne faktury na kwoty ok 8.000 złotych. Jej poprzednik wystawiał faktury na kwoty ok 6000 złotych. (przesłuchanie działającej w imieniu płatnika E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e- protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Płatnik od 2014 roku zatrudniał P. K. na stanowisku dyrektora Biura (...) – asystenta doradcy podatkowego - menedżera projektu. Pracownik ten był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem ok 6.000 złotych miesięcznie. Następnie pracownik ten korzystał z urlopu macierzyńskiego, potem wychowawczego. W okresie nieobecności wskazanej osoby w 2018 roku zatrudniona została A. P. - za wynagrodzeniem 6.500 złotych – 6.800 złotych, która zakończyła współpracę ze spółką z chwilą powrotu do pracy P. K.. Ta jednak była często na zwolnieniach lekarskich z uwagi na chorobę córki (epilepsję). Potrzebę zatrudnienia kolejnego pracownika wymuszał też fakt, iż sama E. S. musiała zajmować się dzieckiem z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. (przesłuchanie działającej w imieniu płatnika E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 18-19 akt ZUS)

Wnioskodawczyni została polecona płatnikowi przez jednego z klientów spółki - (...) - prezesa spółki P. C.. Wnioskodawczyni z uwagi na doświadczenie w zarządzaniu ludźmi współpracowała wówczas w oparciu o zlecenie z firmą (...). Zlecenie wykonywała po 2-3 godziny dwa razy w tygodniu. Zlecenie nie było wykonywane w okresach zwolnień lekarskich wnioskodawczyni. (zeznania świadka A. W. e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:52:54 -01:03:51, przesłuchanie wnioskodawczyni e- protokół rozprawy z dnia 8.11.2022 r., zapis 00:04:53 -00:25:47, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

W dniu 16 lutego 2021 roku K. N. oraz płatnik (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony, na mocy której wnioskodawczyni została zatrudniona u płatnika na stanowisku menedżera projektu, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 7.500 złotych brutto miesięcznie. Zakres obowiązków wnioskodawczyni określono szeroko w załączniku do wskazanej umowy . Czas pracy miał być wyznaczony wymiarem zleconych jej zadań. (umowa o pracę z załącznikiem k. 62-66 akt ZUS)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dniu 4 marca 2021 roku zgłosiła K. N. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu opisanego zatrudnienia. (druk (...) P (...) k. 52 akt ZUS)

Wnioskodawczyni przejęła część obowiązków P. K.. Kontaktowała się z klientami, urzędami, współpracowała przy kontrolach i czynnościach sprawdzających. Dowoziła dokumenty do Urzędu Skarbowego, (...) Skarbowego, do Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta, kompletowała dokumenty klientów, odbierała je od kontrahentów i dowoziła do K., pozyskiwała klientów. (faktury k. 21-28 akt ZUS, zeznania świadka A. K. e-protokół z rozprawy z dnia 8.09.2022, zapis 00:15:07 -00:25:53, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:04:53 -00:25:47, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Wnioskodawczyni świadczyła pracę w godzinach 8-16, 10-18 w zależności od dostępności klientów. Podpisywała listy obecności. Jeździła do klientów do W., W. Ł. oraz do firm na terenie K., korzystając z służbowego samochodu. Większość czynności wykonywała na terenie Ł. i W., zajmując się klientami z tego obszaru. Obsługiwała firmy (...), F. R., Central (...). Były też podmioty, od których odbierała tylko dokumenty, nie prowadziła ich. Jak była potrzeba przyjeżdżała do K. dowożąc dokumenty klientów o księgowania. Część dokumentów była jej dosyłana z uwagi na stan pandemii. Nie pracowała zdalnie. (listy obecności k. 72-85 akt ZUS, zeznania świadka A. K. e-protokół z rozprawy z dnia 8.09.2022, zapis 00:15:07 00:25:53, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:04:53 -00:25:47, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

W toku pracy K. N. była kontrolowana przez E. S.. Ta wydawała jej polecenia służbowe, sprawdzała czy sporządzone przez nią dokumenty odpowiadają temu co płatnik miał w danych. Była w kontakcie z urzędami celem sprawdzenia czy

dokumenty zostały dowieszone. Pozostawała z wnioskodawczynią w stałym kontakcie telefonicznym. Kontrolowała godziny jej pracy. (zeznania świadka A. K. e-protokół z rozprawy z dnia 8.09.2022, zapis 00:15:07 - 00:25:53, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:04:53 - 00:25:47, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Odwołująca w ramach zatrudnienia u płatnika współpracowała z firmą (...) z siedzibą w W.. R. K. - jeden z współwłaścicieli tego podmiotu kilkanaście razy przekazywał wnioskodawczyni faktury, które były następnie przekazywane do siedziby płatnika w K.. Kontakty umawiano telefonicznie bądź na komunikatorze. (oświadczenie k. 107, 111 akt ZUS, zeznania świadka R. K. e-protokół z rozprawy dnia 12.07.2022, zapis 00:45:37- 00:52:54)

Wnioskodawczyni w ramach zatrudnienia współpracowała z A. W. -wspólnikiem F. R. i spółki (...) począwszy od pierwszego kwartału 2021 roku. W ramach tej współpracy zajmowała się fakturami, przekazując je do siedziby płatnika do K.. Utrzymywała z A. W. stały codzienny kontakt telefoniczny i przez komunikatory. (zeznania świadka A. W. e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:52:54 -01:03:51)

K. N. na polecenie E. S. kilka razy w okresie pandemii w 2021 r. odbierała też dokumenty od D. K. - menagera Central (...)klienta płatnika, w sklepie wskazanego kontrahenta w W.. (zeznania świadka D. K. e-protokół rozprawy z dnia 8.07.2022, zapis 00:07:18 -00:13:38)

Wynagrodzenie było przekazywane skarżącej przelewem, a częściowo przekazywane komornikowi. (dokumenty związane z postępowaniem egzekucyjnym k. 35, 39- 42, 44- 45, 47, 49 akt ZUS, przesłuchanie zeznania działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół z rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Płatnik utworzył dokumentację pracowniczą dotyczącą ubezpieczonej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie, umowa o pracę, karta szkolenia wstępnego BHP , kwestionariusz osobowy dla pracownika, orzeczenie lekarskie o zdolności do pracy, wnioski o wypłatę wynagrodzenia na rachunek bankowy, Deklaracja o rezygnacji z wpłat na PPK, informacja o warunkach zatrudnienia, Informacja dotycząca równego traktowania pracowników, zgoda na przetwarzanie danych osobowych, oświadczenie PIT -2, Dokumenty związane z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym, listy obecności. (kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie k. 71 akt ZUS, umowa o pracę z załącznikiem k. 62-66 akt ZUS, orzeczenie lekarskie o zdolności do pracy k. 70 akt ZUS, karta szkolenia wstępnego BHP k. 54 akt ZUS dokumenty związane z postępowaniem egzekucyjnym k. 35, 39- 42, 44- 45, 47, 49 akt ZUS Deklaracja o rezygnacji z wpłat na PPK, k. 51 akt ZUS, wnioski o wypłatę wynagrodzenia na rachunek bankowy k. 53 akt ZUS, informacja dotycząca równego traktowania pracowników k. 55-59 akt ZUS, zgoda na przetwarzanie danych osobowych k. 60 akt ZUS, informacja o warunkach zatrudnienia k. 61 akt ZUS, kwestionariusz osobowy dla pracownika k. 69 akt ZUS oświadczenie PIT -2 k. 67-68 akt ZUS listy obecności k. 72-85 akt ZUS)

Płatnik składek złożył za K. N. imienne raporty miesięczne o należnych składkach ZUS RCA od lutego 2021 do października 2021 r. oraz imienne raporty miesięczne o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłaceniu składek (...), w których wskazano, że 3 maja 2021 r. oraz od 25 czerwca 2021 do 26 lipca 2021 r. K. N. pobierała wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, a od 27 lipca 2021 do 5 sierpnia 2021 r. oraz od 25 sierpnia 2021 do 21 września 2021 oraz od 27 września 2021 do 30 listopada 2021 przebywała na zasiłku chorobowym. K. N. posiadała orzeczenie o niezdolności do pracy do 19 grudnia 2021 r. (zaświadczenia płatnika składek k. 29-34, 36- 38, 43, 46, 48, 50 akt ZUS, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika E. S. e-protokół z rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Niezdolność do pracy wnioskodawczyni była spowodowana schorzeniami kręgosłupa jakich doznała w związku z wypadkiem, a także koniecznością opieki nad chorymi dziećmi, które wychowuje sama. (przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:04:53 -00:25:47)

W okresie zwolnień lekarskich wnioskodawczyni była zastępowana przez E. S. i P. K.. (przesłuchanie działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Wnioskodawczyni po okresie zwolnień lekarskich powróciła do wykonywania obowiązków pracowniczych u płatnika. Okresowo w 2022 r. - z uwagi na sytuację rodzinną - pracowała w niepełnym wymiarze czasu pracy, była też na zwolnieniach lekarskich. Obecnie negocjuje zmniejszenie wymiaru czasu pracy z uwagi na chęć innego zatrudnienia. Płatnik planuje zmniejszenie ilości obsługiwanych firm w Ł.. (zeznania świadka A. W. e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:52:54 -01:03:51, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:04:53 -00:25:47, przesłuchanie działającej w imieniu płatnika - E. S. e-protokół rozprawy z dnia 8.11.2022, zapis 00:25:47-00:33:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół rozprawy z dnia 12.07.2022, zapis 00:05:10 - 00:40:31)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, a także w oparciu o zeznania świadków oraz przesłuchanie wnioskodawczyni oraz występującej w imieniu płatnika - E. S.. Dowody te wzajemnie ze sobą korespondowały i nie zostały skutecznie podważone przez organ rentowy.

Sąd uznał, iż zarówno zeznania świadków oraz przesłuchanie wnioskodawczyni i płatnika są spójne, konsekwentne i logiczne. Z dowodów tych wynika wprost czym w spornym okresie na podstawie zawartej umowy zajmowała się wnioskodawczyni, jakie miała obowiązki, jak była kontrolowana i rozliczana z ich wykonywania.

Nie budzą również zastrzeżeń Sądu okoliczności jakie legły u podstaw zatrudnienia wnioskodawczyni, która weszła częściowo w obowiązki innego nieobecnego pracownika, nadto była niezbędna płatnikowi do obsługi klientów znajdujących się na terenie Ł. i W..

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art6 ust. 1 pkt 1, art.11 ust.1 i art.12 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1009) obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Zgodnie z art.9 ust.4 ustawy, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 2, mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W myśl art.36 ust.1 ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Przepis art.36 ust.2 stanowi z kolei, że obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art.6 ust.1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek.

W myśl art.36.ust.11 każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń; zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art.17 ust.1 składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej pomiędzy odwołującą a płatnikiem składek, wskazując na jej jedynie pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania, a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78 oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10, w którym stwierdził, iż:

„1. Na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

2. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.” (LEX nr 653664)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy (reprezentowany przez pełnomocnika) w żaden sposób nie sprostął wskazanemu obowiązkowi – nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, a strony zmierzały wyłącznie w celu nabycia prawa do wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych, co zarzucał stronom umowy o pracę. Nie zgłosił też w toku procesu żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których wykazałby pozorność zawartej między stronami umowy.

Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać należy również, że ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12 LEX nr 1298879.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów – por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12 LEX nr 1294695.

Stosownie do treści art.22 § 1 k.p, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas

nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorowości oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Ponownie podkreślić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste

realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca się osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczona na rzecz płatnika składek w spornym okresie wykonywała umówioną pracę. Przy wykonywaniu obowiązków była bezpośrednio podporządkowana płatnikowi składek. Zeznania świadków jak i stron jednoznacznie wskazują, że ubezpieczona wykonywała szereg czynności związanych zarówno z odbiorem dokumentacji księgowej przekazywaniem jej do siedziby płatnika w K. jak i polegających na kontaktach z klientami, urzędami, współpracy przy kontrolach jak i czynnościach sprawdzających, z zgodnie z poleceniami, swojego pracodawcy, w ustalonym czasie pracy, za co otrzymywała wynagrodzenie.

W sprawie niniejszej zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę i łączył ją z płatnikiem stosunek pracy. Zeznania wszystkich przesłuchanych w procesie osób wskazują, że ubezpieczona aż do chwili kiedy stała się niezdolna do pracy z powodu choroby wykonywała swoje obowiązki jako manager projektu utrzymując kontakty obsługiwanymi klientami na terenie W. i Ł. podejmując

czynności niezbędne do ich prawidłowego rozliczenia przez Płatnika. Tym samym stałe i osobiste wykonywanie pracy przez K. N. nie budzi zastrzeżeń.

Zostało też wykazane, co również jest składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawczyni poleceniom pracodawcy. Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Powyższe niewątpliwie miało miejsce na gruncie rozpatrywanego przypadku. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że płatnik składek kierował pracą ubezpieczonej gdyż decydował o codziennym czasie pracy i wykonywanych na bieżąco czynnościach.

Płatnik oczekiwał od wnioskodawczyni jako pracownika obecności i rzetelnego wykonywania pracy. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Zatrudnienie wnioskodawczyni było oparte na rzeczywistej potrzebie pracodawcy wynikającej z warunków prowadzenia działalności- konieczności bieżącej obsługi i kontaktów z klientami w Ł. i w W. płatnika mającego siedzibę w K..

Podkreślić należy też, iż praca świadczona przez wnioskodawczynię była wykonywana na ryzyko płatnika. To on ponosił ryzyko osobowe i ekonomiczne związane z nieobecnością wnioskodawczyni zarówno związane z brakiem należytej obsady pracowniczej terminowym wykonaniem prac i kosztami z tym związanymi.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywne cechy umowy o pracę, wynikające z art. 22 § 1 k.p.

Natomiast z uzyskaniem przez K. N. statusu pracownika wiązał się skutek w postaci nabycia przez nią uprawnień do świadczeń ubezpieczenia społecznego. Skutek ten nie został wywołany działaniem niezgodnym z przepisami obowiązującego prawa, ale wynika z obowiązującego systemu prawnego.

W ocenie Sądu, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę zawarta przez płatnika z K. N. była realizowana - wnioskodawczyni wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę, a płatnik pracę przyjmował.

Podkreślić należy, że z żadnego z dowodów nie wynika, że zamiarem wnioskodawcy nie było świadczenie pracy, a jedynie stworzenie pozorów jej wykonywania, w celu uzyskania w przyszłości świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego.

Fakt, że K. N. wkrótce po rozpoczęciu pracy stała się niezdolna do jej wykonywania z powodu choroby - sam w sobie nie może stanowić podstawy uznania zatrudnienia za pozorne, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w rozpatrywanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

J.L.